

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย “ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอน วิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” สรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากร ที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารหรือภัณฑารักษ์ของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นในประเทศไทย ที่ขึ้นทะเบียนนามานุกรมกับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ ประเภทพื้นบ้าน 40 แห่งๆละ 2 คน รวม 80 คน และผู้บริหารและครูศิลปะ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ของชุมชนที่เป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นทั้งหมด จำนวน 96 โรงเรียนๆละ 2 คน รวม 192 คน รวมประชากรที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสิ้น 272 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง โดยศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ บทความ เอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้รับการตรวจสอบแก้ไขจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วจึงนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 4 ท่าน พิจารณาความถูกต้องเหมาะสม ความตรงตามเนื้อหา และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไข นำกลับมาปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลอง (Try - Out) ให้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่ประชากรจริง เพื่อตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของครอนบาช (Cronbach) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้งหนึ่ง สร้างเป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แบบสอบถามดังกล่าวแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น และผู้บริหารและครูศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ในวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นคำถามประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) หลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑสถานต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา 2) การวางแผนการใช้พิพิธภัณฑสถานสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา 3) การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ

ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ 4) ผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน 4 ด้าน 1) หลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา 2) การวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา 3) การดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ 4) ผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งหนังสือขอความร่วมมือพร้อมแบบสอบถามแห่งละ 2 ฉบับ ไปยังตัวอย่างประชากรโดยทางไปรษณีย์ รวมทั้งรับคืน และติดตามแบบสอบถามผ่านทางไปรษณีย์ รวมแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ทั้งสิ้น 211 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 76.1

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

4.1 นำแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพมาวิเคราะห์แจกแจงความถี่ของคำตอบและคิดเป็นร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

นำแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็นในการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เป็นแบบสอบถามแบบอัตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ค่ามัธยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

3. นำแบบสอบถามตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด (Open ended) นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ แล้วจึงนำเสนอในรูปความเรียง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่างประชากร

1. ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

จากการศึกษาสถานภาพของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 40 แห่งทั่วประเทศ พบว่า จากกลุ่มตัวอย่างประชากร 63 คน เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 73.8 และ 26.3 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีอายุมากกว่า 51 ปี คิดเป็นร้อยละ 45 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.3 และกลุ่มอายุระหว่าง 25-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 15 ส่วนผู้บริหารและภัณฑารักษ์ที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีเพียงร้อยละ 13.8 ด้านวุฒิการศึกษา ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 51.3 รองลงมาคือระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 33.8 และจบการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 10 ส่วนระดับปริญญาเอกมีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 5 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 58.9 และภัณฑารักษ์ คิดเป็นร้อยละ 41.1

ด้านประสบการณ์การทำงานในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 49.3 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.4 ระหว่าง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.7 ระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 11 ส่วนผู้บริหารและภัณฑารักษ์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมากกว่า 20 ปีมีจำนวนน้อยที่สุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 9.6

ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มากกว่าครึ่งที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาหรือรับการอบรมความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 51.3 แต่ในทางกลับกัน มากกว่าครึ่งเคยเป็นวิทยากรหรือผู้บรรยายความรู้เรื่องพิพิธภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 52.5 และผู้บริหารและภัณฑารักษ์ส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาและวิจัยเรื่องเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 68.4 ซึ่งผู้บริหารและภัณฑารักษ์ส่วนใหญ่ได้เคยไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศมาแล้ว คิดเป็นร้อยละ 88.8 แต่ส่วนใหญ่ก็ไม่เคยไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในต่างประเทศ คิดเป็นร้อยละ 87.2

ในด้านการก่อตั้งและการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ก่อตั้งหรือมีส่วนร่วมในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 74.4 และส่วนใหญ่ก็มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นด้วย ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 71.8

1.2 ผู้บริหารและครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

จากการวิเคราะห์สถานภาพของผู้บริหารและภัณฑารักษ์จากโรงเรียน 96 แห่ง จำนวน 153 คน พบว่า เป็นผู้ชายมากกว่าผู้หญิง คิดเป็นร้อยละ 62.1 และ 37.9 ตามลำดับ ส่วนใหญ่ผู้บริหารและครูศิลปศึกษามีอายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.9 รองลงมาคืออายุระหว่าง 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 20 และกลุ่มอายุ 50 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 17.9 ส่วนผู้บริหารและครูศิลปศึกษาที่มีอายุระหว่าง 25-30 ปี มีน้อยที่สุด เพียงร้อยละ 4.2 ด้านวุฒิการศึกษา ผู้บริหารและครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 72.6 รองลงมาคือระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 22.1 และจบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 4.2 ส่วนระดับสูงกว่าปริญญาโทมีจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 1.1 ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา คิดเป็นร้อยละ 73.7 และผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 25.3 ตามลำดับ

ด้านประสบการณ์ในการสอนผู้บริหารและครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 25 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 25.4 รองลงมา คือ มีประสบการณ์ระหว่าง 21-25 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.8 และระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.5 ระหว่าง 16-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.5 ระหว่าง 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.7 ส่วนผู้บริหารและครูศิลปศึกษาที่มีประสบการณ์ในการสอน 6-10 ปีมีจำนวนน้อยที่สุด ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.1 และกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสอบถามและเป็นบุคลากรในโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 63.6 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ 1-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.6 และ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 9.1 และระหว่าง 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.3 ระหว่าง 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.7 ตามลำดับ ส่วนประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนที่น้อยที่สุด คือ 16-20 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 1.7

ผู้บริหารและครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในชุมชนของตนเองคิดเป็นร้อยละ 76.6 และเกือบทั้งหมดเคยเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในชุมชนอื่นๆ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 93.7 ผู้บริหารและครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยมีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการทัศนศึกษาในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นของนักเรียนมากกว่า 5 ครั้งต่อปี คิดเป็นร้อยละ 46.6 และส่วนใหญ่เคยนำนักเรียนไปทัศนศึกษาในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 66

ผู้บริหารและครูศิลปศึกษามากกว่าครึ่งไม่เคยศึกษาหรือรับการอบรมความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 55.3 รวมทั้งส่วนใหญ่ของบุคลากรในโรงเรียนทั้งสองตำแหน่งไม่เคยมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 57.6

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และผู้บริหารและครูศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ในวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา 2) ด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา 3) ด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ 4) ด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา แบ่งออกเป็น

2.1.1 พิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน ในบทบาทของพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.36$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์รายข้อพบว่า พิพิธภัณฑ์ทางการศึกษาเป็นแหล่งจูงใจและสร้างความประทับใจให้เกิดความรู้ลึกซึ้งขึ้นชม เห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์และคุณค่าทางสุนทรีย์ของศิลปะวัตถุ ซึ่งเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.53$) รองลงมาคือ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดและเหตุผลจากการศึกษาศิลปะวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x} = 4.44$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ พิพิธภัณฑ์ทางการศึกษาสามารถสร้างทัศนคติที่ดีและถูกต้องแก่นักเรียน เพื่อนำไปสู่ทักษะในการศึกษาหาความรู้และตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{x} = 4.17$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน ในบทบาทของพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.29$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เป็นแหล่งจูงใจและสร้างความประทับใจให้เกิดความรู้ลึกซึ้งขึ้น เห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์และคุณค่าทางสุนทรีย์ของศิลปะวัตถุ ($\bar{x} = 4.38$) รองลงมาคือ เป็นแหล่งการเรียนการสอนที่มีบรรยากาศกระตุ้นความสนใจ ความอยากรู้ และแรงบันดาลใจ ซึ่งจะนำไปสู่การค้นคว้าและการสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.29$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดและเหตุผลจากการศึกษาศิลปะวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x} = 4.24$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นในด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน ในบทบาทของพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.36$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.29$) โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเช่นกัน คือ เป็นแหล่งจูงใจและสร้างความประทับใจให้เกิดความรู้สึกรื่นเริง เห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ และคุณค่าทางสุนทรียะของศิลปวัตถุ (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.53$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.38$) แต่ในขณะเดียวกันผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถสร้างทัศนคติที่ดีและถูกต้องแก่นักเรียน เพื่อนำไปสู่ทักษะในการศึกษาหาความรู้และตื่นตัวอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{x} = 4.17$) และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดว่า พิพิธภัณฑ์ทางการศึกษาส่งเสริมให้นักเรียนใช้ความคิดและเหตุผลจากการศึกษาศิลปวัตถุภายในพิพิธภัณฑ์ ($\bar{x} = 4.24$)

2.1.2 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ และ ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาในโรงเรียน ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน ในบทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$)

เมื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นได้เข้าใจและเห็นผลงานศิลปะ ศิลปะพื้นบ้าน และประเพณีใช้สอยระดับพื้นบ้านของท้องถิ่นตนเอง ($\bar{x} = 4.59$) รองลงมา สร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม สังคม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ให้กับชุมชนตนเองและชุมชนอื่น ($\bar{x} = 4.48$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านมาเป็นแนวทางการทดลองปฏิบัติงานศิลปะที่เหมาะสมกับพื้นฐานและความสามารถของตนเองในกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.77$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน ในบทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.24$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 2 ข้อ คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นได้เข้าใจและเห็นผลงานศิลปะ ศิลปะพื้นบ้าน และประเพณีใช้สอยระดับพื้นบ้านของท้องถิ่นตนเอง ($\bar{x} = 4.45$) และ สามารถสร้าง

จิตสำนึกและความภาคภูมิใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม สังคม ประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน ให้กับชุมชนตนเองและชุมชนอื่น ($\bar{x} = 4.45$) รองลงมา คือ เป็นสถานที่ศึกษาค้นคว้า เผยแพร่ความรู้ และความเข้าใจนอกชั้นเรียน เกี่ยวกับเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม และพื้นฐานทางศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.40$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 2 ข้อ คือ นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านมาเป็นแนวทางการทดลองปฏิบัติงานศิลปะที่เหมาะสมกับพื้นฐานและความสามารถของตนเองในกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.97$) และ ก่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าทางศิลปะพื้นบ้านถึงอิทธิพลต่อลักษณะรูปแบบศิลปะพื้นบ้านเชิงวิเคราะห์วิจารณ์ในชั้นเรียน ($\bar{x} = 3.97$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน ในบทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.22$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.24$) โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเช่นกัน คือ พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเปิดโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นได้เข้าใจและเห็นผลงานศิลปะ ศิลปะพื้นบ้าน และประโยชน์ใช้สอยระดับพื้นบ้านของท้องถิ่นตนเอง (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.59$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.45$) และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดว่า นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านมาเป็นแนวทางการทดลองปฏิบัติงานศิลปะที่เหมาะสมกับพื้นฐานและความสามารถของตนเองในกิจกรรมการเรียนการสอน (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.77$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.97$)

2.2 ด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.2.1 วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปศึกษา

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.11$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า นักเรียนจะมีการรับรู้แบบซึมซับความสุนทรีย์ ในคุณค่าและความงามของศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งเป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$) รองลงมาคือ กำหนดให้นักเรียนมีความรู้ ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและคุณค่าในงานศิลปะพื้นบ้าน ($\bar{x} = 4.16$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีสองข้อ คือ นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตในงานศิลปะพื้นบ้านได้จากแหล่งความรู้ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

ถิ่น ($\bar{x} = 4.17$) และ นักเรียนมีความคิดและการสร้างสรรค์เชิงสืบทอดงานศิลปะพื้นบ้านของตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.13$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.29$) คือ กำหนดให้นักเรียนมีความรู้ ความภาคภูมิใจ ในภูมิปัญญาและคุณค่าในงานศิลปะพื้นบ้าน รองลงมาคือ นักเรียนสามารถศึกษาหาความรู้ตลอดชีวิตในงานศิลปะพื้นบ้านได้จากแหล่งความรู้ของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.06$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนมีความคิดและการสร้างสรรค์เชิงสืบทอดงานศิลปะพื้นบ้านของตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{x} = 3.96$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นในด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปศึกษา อยู่ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.11$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.13$) โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นที่ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.18$) คือ นักเรียนจะมีการรับรู้แบบซึมซับความสุนทรีย์ ในคุณค่าและความงามของศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นของตนเอง ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.29$) คือ กำหนดให้นักเรียนมีความรู้ ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและคุณค่าในงานศิลปะพื้นบ้าน และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดว่า นักเรียนมีความคิดและการสร้างสรรค์เชิงสืบทอดงานศิลปะพื้นบ้านของตนเองจากแหล่งเรียนรู้ในชุมชน (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.06$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.96$)

2.2.2 บทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านบทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$)

เมื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์รายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดแผนงานกิจกรรมเสริมทั้งด้านความรู้และทักษะศิลปะพื้นบ้านระหว่างโรงเรียนและ

ชุมชน ($\bar{x} = 4.06$) รองลงมา คือ การวางแผนร่วมกับโรงเรียนเพื่อกำหนดหลักการและทิศทางของหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.98$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วางแผนการประชุมสัมมนาบุคลากรทั้งจากพิพิธภัณฑ์และโรงเรียน เพื่อการสร้างสรรค์และพัฒนารายการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่นักเรียน ($\bar{x} = 4.17$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านบทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.80$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษารายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดแผนงานกิจกรรมเสริมทั้งด้านความรู้และทักษะศิลปะพื้นบ้านระหว่างโรงเรียนและชุมชน ($\bar{x} = 4.06$) รองลงมา คือ การวางแผนร่วมกับโรงเรียนเพื่อกำหนดหลักการและทิศทางของหลักสูตรท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.98$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ วางแผนการประชุมสัมมนาบุคลากรทั้งจากพิพิธภัณฑ์และโรงเรียน เพื่อการสร้างสรรค์และพัฒนารายการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.77$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันในด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านบทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน อยู่ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.89$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.80$) โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความเห็นเห็นว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดแผนงานกิจกรรมเสริมทั้งด้านความรู้และทักษะศิลปะพื้นบ้านระหว่างโรงเรียนและชุมชน ($\bar{x} = 4.06$) ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มี 2 ข้อ คือ กำหนดแผนงานกิจกรรมเสริมทั้งด้านความรู้และทักษะศิลปะพื้นบ้านระหว่างโรงเรียนและชุมชน ($\bar{x} = 3.88$) และจัดโครงการเสริมให้ใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้โดยใช้ผู้เชี่ยวชาญจากปราชญ์ท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.88$) และผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความเห็นเห็นว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ วางแผนการประชุมสัมมนาบุคลากรทั้งจากพิพิธภัณฑ์และโรงเรียน เพื่อการสร้างสรรค์และพัฒนารายการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.73$) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การมีส่วนร่วมของพิพิธภัณฑ์ในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.73$)

2.2.3 ความร่วมมือของครูและภัณฑารักษ์ในการเรียนการสอนและการบริการการศึกษา

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวกับความร่วมมือของครูและภัณฑารักษ์ในการเรียนการสอนและการบริการการศึกษา โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กำหนดโครงการศึกษาพิเศษเพื่อเสริมทักษะแก่นักเรียน โดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ทักษะ ความสามารถทางศิลปะของนักเรียน ($\bar{x} = 3.91$) รองลงมาคือ สร้างความเข้าใจร่วมกันทั้งครูและภัณฑารักษ์ในแผนการสอน ในส่วนที่ใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเสริมบทเรียน และในส่วนของค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน ($\bar{x} = 3.86$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีสองข้อ คือ มีการติดต่อและติดตามผลการดำเนินงานการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในการเรียนการสอนระหว่างครูและภัณฑารักษ์ ($\bar{x} = 3.63$) และ กำหนดเกณฑ์การประเมินผลการเรียนที่ใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ร่วมกับครูในโรงเรียน ($\bar{x} = 3.63$)

ลวนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.60$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กำหนดโครงการศึกษาพิเศษเพื่อเสริมทักษะแก่นักเรียน โดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ทักษะ ความสามารถทางศิลปะของนักเรียน ($\bar{x} = 3.75$) รองลงมาคือ สร้างความเข้าใจร่วมกันทั้งครูและภัณฑารักษ์ในแผนการสอน ในส่วนที่ใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเสริมบทเรียน และในส่วนของค้นคว้าด้วยตนเองของนักเรียน ($\bar{x} = 3.64$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีการติดต่อและติดตามผลการดำเนินงานการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในการเรียนการสอนระหว่างครูและภัณฑารักษ์ ($\bar{x} = 3.47$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เกี่ยวกับความร่วมมือของครูและภัณฑารักษ์ในการเรียนการสอนและการบริการการศึกษา ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.76$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.60$) โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์ และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดโครงการศึกษาพิเศษเพื่อเสริมทักษะแก่นักเรียน โดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ทักษะ ความสามารถทางศิลปะของนักเรียน (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.91$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.75$) และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดว่า มีการติดต่อและติดตามผลการดำเนินงานการใช้

พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นในการเรียนการสอนระหว่างครูและภัณฑารักษ์(ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.63$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.47$)

2.3 ด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอน โดยใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้

2.3.1 การให้ความรู้ในด้านแหล่งที่มาและประวัติศาสตร์ศิลป์

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการให้ความรู้ในด้านแหล่งที่มาและประวัติศาสตร์ศิลป์ โดยสำรวจพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความรู้และความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะพื้นบ้านที่ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.89$) รองลงมาคือ ให้ความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของศิลปะพื้นบ้านด้วยภูมิปัญญาของปราชญ์ท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.61$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตสังคม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี โดยผ่านงานศิลปะในพิพิธภัณฑท์ ($\bar{x} = 4.06$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการให้ความรู้ในด้านแหล่งที่มาและประวัติศาสตร์ศิลป์ ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้ความรู้และความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะพื้นบ้านที่ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ($\bar{x} = 4.52$) รองลงมาคือ ให้ความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของศิลปะพื้นบ้านด้วยภูมิปัญญาของปราชญ์ท้องถิ่น ($\bar{x} = 4.39$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตสังคม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี โดยผ่านงานศิลปะในพิพิธภัณฑท์ ($\bar{x} = 4.15$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการให้ความรู้ในด้านแหล่งที่มาและประวัติศาสตร์ศิลป์ ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.38$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.31$) โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ใ้

ความรู้และความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะพื้นบ้านที่ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.89$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.52$) และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดว่า ให้ความรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สังคม สภาพแวดล้อม คติความเชื่อ วัฒนธรรมประเพณี โดยผ่านงานศิลปะในพิพิธภัณฑ์ (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.06$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.15$)

2.3.2 ส่งเสริมให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางความงามตามหลักการทางศิลปะ

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางความงามตามหลักการทางศิลปะ โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 4.05$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระตุ้นให้เยาวชนรู้สึกภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า เกิดการปกป้องดูแล ทะนุบำรุง รักษา มรดกของชุมชน ($\bar{x} = 4.23$) รองลงมาคือ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจงานศิลปะพื้นบ้าน เห็นคุณค่าความงาม และการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.13$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนหาความรู้และประสบการณ์ทางสุนทรียะในงานศิลปะที่หลากหลายนอกหลักสูตร เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน ($\bar{x} = 3.89$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางความงามตามหลักการทางศิลปะ ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.23$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระตุ้นให้เยาวชนรู้สึกภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า เกิดการปกป้องดูแล ทะนุบำรุง รักษา มรดกของชุมชน ($\bar{x} = 4.57$) รองลงมาคือ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจงานศิลปะพื้นบ้าน เห็นคุณค่าความงาม และการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{x} = 4.15$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้นักเรียนหาความรู้และประสบการณ์ทางสุนทรียะในงานศิลปะที่หลากหลายนอกหลักสูตร เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน ($\bar{x} = 4.08$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางความงามตามหลักการทางศิลปะ ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.05$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.23$) โดย

ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระตุ้นให้เยาวชนรู้สึกภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า เกิดการปกป้องดูแล ทะนุบำรุง รักษามรดกของชุมชน (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.23$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.57$) และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดว่า เปิดโอกาสให้นักเรียนหาความรู้และประสบการณ์ทางสุนทรียะในงานศิลปะที่หลากหลายนอกหลักสูตร เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.89$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 4.08$)

2.3.3 การสนับสนุนให้มีการวินิจฉัย ตัดสิน และวิพากษ์วิจารณ์

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนให้มีการวินิจฉัย ตัดสิน และวิพากษ์วิจารณ์ โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.70$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อประมวลผลความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 3.97$) รองลงมาคือ จัดแสดงงานศิลปะระหว่างท้องถิ่น เพื่อการศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ ($\bar{x} = 3.73$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป็นเวทีของการอภิปราย แสดงความรู้ความคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนและปราชญ์ท้องถิ่นแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.80$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนให้มีการวินิจฉัย ตัดสิน และวิพากษ์วิจารณ์ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.72$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อประมวลผลความรู้ความเข้าใจ ($\bar{x} = 3.96$) รองลงมาคือ จัดแสดงงานศิลปะระหว่างท้องถิ่น เพื่อการศึกษาเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ ($\bar{x} = 3.77$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เป็นเวทีของการอภิปราย แสดงความรู้ความคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนและปราชญ์ท้องถิ่นแก่นักเรียน ($\bar{x} = 3.46$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนให้มีการวินิจฉัย ตัดสิน และวิพากษ์วิจารณ์ ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.70$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.72$) โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์

และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษามีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อประมวลผลความรู้ความเข้าใจ (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.97$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา $\bar{x} = 3.96$) และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำเป็นเวทีของการอภิปราย แสดงความรู้ความคิดเชิงวิเคราะห์ของนักเรียนและปราชญ์ท้องถิ่นแก่นักเรียน (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.47$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา $\bar{x} = 3.46$)

2.3.4 การพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น เรียน ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยสำรวจพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในงานศิลปะพื้นบ้านโดยปราชญ์ชาวบ้าน ($\bar{x} = 3.86$) รองลงมาคือ จัดนิทรรศการหมุนเวียนผลงานศิลปะของนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ในชุมชน ($\bar{x} = 3.81$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ดัดแปลงการศิลปะปฏิบัติสำหรับนักเรียน เพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.66$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษามีความคิดเห็นเรียน ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ จัดโครงการศิลปะปฏิบัติสำหรับนักเรียน เพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.96$) รองลงมา มี 2 ข้อคือ จัดแสดงงานศิลปะพื้นบ้านที่แสดงถึงแนวคิด การแก้ปัญหา ขั้นตอนปฏิบัติ และความฉลาดในการใช้วัสดุ ($\bar{x} = 3.77$) และ ให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในงานศิลปะพื้นบ้านโดยปราชญ์ชาวบ้าน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดนิทรรศการหมุนเวียนผลงานศิลปะของนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ในชุมชน ($\bar{x} = 3.46$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเรียน ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.78$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา $\bar{x} = 3.90$) โดยบุคลากรจากทั้ง 2 สถาบันมีความคิดแตกต่างกันทั้งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด กล่าวคือ ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความ

คิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในงานศิลปะพื้นบ้านโดยปราชญ์ชาวบ้าน ($\bar{x} = 3.86$) ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดโครงการศิลปะปฏิบัติสำหรับนักเรียน เพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.93$) ในขณะที่ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดโครงการศิลปะปฏิบัติสำหรับนักเรียน เพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ($\bar{x} = 3.66$) ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดนิทรรศการหมุนเวียนผลงานศิลปะของนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ในชุมชน ($\bar{x} = 3.87$)

2.3.5 ให้ความรู้เชิงสหวิทยาการ มานุษยวิทยา และสังคม

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ความรู้เชิงสหวิทยาการ มานุษยวิทยา และสังคม โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ แสดงงานศิลปะพื้นบ้านที่แสดงถึงอิทธิพลปัจจัยสิ่งแวดล้อมในวิถีชีวิตในงานศิลปะ เช่น ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แฝงและแสดงออกในงานศิลปะพื้นบ้าน ลักษณะงานศิลปะที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ครอบครัวยุค สังคม การปกครอง วัฒนธรรม และฉายภาพลักษณะถิ่นฐานภูมิประเทศ ($\bar{x} = 4.05$) รองลงมา มี 2 ข้อ คือ ให้ความรู้ ความเป็นมา และความสำคัญในคุณค่างานศิลปะพื้นบ้าน โดยนักวิชาการและปราชญ์ท้องถิ่น ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญที่หลากหลายต่างมิติและวิชาชีพ ($\bar{x} = 3.83$) และ จัดแสดงงานศิลปะพื้นบ้านเชิงวิชาการ ให้นักเรียนเข้าใจถึงปัจจัยและอิทธิพลต่องานศิลปะ เช่น การคิดแก้ปัญหาการออกแบบ การเลือกใช้วัสดุ และเทคนิคกระบวนการสร้างที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.83$) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดนิทรรศการหมุนเวียนระหว่างชุมชน เพื่อการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างที่มีอิทธิพลในงานศิลปะต่างถิ่น ($\bar{x} = 3.52$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ความรู้เชิงสหวิทยาการ มานุษยวิทยา และสังคม ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ แสดงงานศิลปะพื้นบ้านที่แสดงถึงอิทธิพลปัจจัยสิ่งแวดล้อมในวิถีชีวิตในงานศิลปะ เช่น ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แฝงและแสดงออกในงานศิลปะพื้นบ้าน ลักษณะงานศิลปะที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ครอบครัวยุค สังคม การปกครอง วัฒน

ธรรม และฉายภาพลักษณะถิ่นฐานภูมิประเทศ ($\bar{x} = 3.88$) รองลงมาคือ จัดแสดงงานศิลปะพื้นบ้านเชิงวิชาการ ให้นักเรียนเข้าใจถึงปัจจัยและอิทธิพลต่องานศิลปะ เช่น การคิดแก้ปัญหาสู่การออกแบบ การเลือกใช้วัสดุและเทคนิคกระบวนการสร้างที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรม ($\bar{x} = 3.87$) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดนิทรรศการหมุนเวียนระหว่างชุมชน เพื่อการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างที่มีอิทธิพลในงานศิลปะต่างถิ่น ($\bar{x} = 3.58$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้าน การดำเนินการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้ความรู้เชิงสหวิทยาการ มานุษยวิทยา และสังคม ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.78$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา $\bar{x} = 3.77$) โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์ และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แสดงงานศิลปะพื้นบ้านที่แสดงถึงอิทธิพลปัจจัยสิ่งแวดล้อมในวิถีชีวิตในงานศิลปะ เช่น ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แฝงและแสดงออกในงานศิลปะพื้นบ้าน ลักษณะงานศิลปะที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ครอบครัวยุค สังคม การปกครอง วัฒนธรรม และฉายภาพลักษณะถิ่นฐานภูมิประเทศ (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.05$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา $\bar{x} = 3.88$) และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ จัดนิทรรศการหมุนเวียนระหว่างชุมชน เพื่อการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่แตกต่างที่มีอิทธิพลในงานศิลปะต่างถิ่น (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.52$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา $\bar{x} = 3.58$)

2.4 ด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2.4.1 ความรู้ในศิลปะพื้นบ้านที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญา

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความรู้ในศิลปะพื้นบ้านที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญา โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.98$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เกิดการเชื่อมโยงความรู้จากการเรียน ประสบการณ์ตรงจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สุวิถีชีวิตจริงในชุมชน ประจักษ์ในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะพื้นบ้าน ($\bar{x} = 4.08$) รองลงมามี 2 ข้อ คือ ความภาคภูมิใจในคุณค่ามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้สืบค้นที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{x} = 4.00$) และ ลำบากแห่งชุมชนเจ้าของมรดกท้องถิ่นสู่การค้นคว้าวิธีเพื่อการดำรงรักษาและสืบทอด ($\bar{x} = 4.00$) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเข้าใจคุณค่าศิลปะพื้นบ้าน

จากพิพิธภัณฑท์ในลักษณะชื่นชม (appreciation) ช่วยเสริมความสนใจและความเข้าใจในการเรียนการสอนในห้องเรียนได้กว้างและชัดเจนยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 3.91$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความรู้ในศิลปะพื้นบ้านที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญา ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความภาคภูมิใจในคุณค่ามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้การสืบค้นที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{x} = 4.15$) รองลงมาคือ สำนึกแห่งชุมชนเจ้าของมรดกท้องถิ่นสู่การค้นคว้าวิจัยเพื่อการดำรงรักษาและสืบทอด ($\bar{x} = 4.04$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สภาพโยงถ่ายความรู้คุณค่าศิลปะพื้นบ้านระหว่างชุมชนที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.84$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความรู้ในศิลปะพื้นบ้านที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญา ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.98$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.97$) โดยบุคลากรจากทั้งสองสถาบันมีความเห็นไม่สอดคล้องกันทั้งข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด กล่าวคือ ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เกิดการเชื่อมโยงความรู้จากการเรียน ประสบการณ์ตรงจากพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น สู่วิถีชีวิตจริงในชุมชน ประจักษ์ในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะพื้นบ้าน ($\bar{x} = 4.08$) ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความภาคภูมิใจในคุณค่ามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้การสืบค้นที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ($\bar{x} = 4.15$) ในขณะที่ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความเข้าใจคุณค่าศิลปะพื้นบ้านจากพิพิธภัณฑท์ในลักษณะชื่นชม (appreciation) ช่วยเสริมความสนใจและความเข้าใจในการเรียนการสอนในห้องเรียนได้กว้างและชัดเจนยิ่งขึ้น ($\bar{x} = 3.91$) ส่วนผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สภาพโยงถ่ายความรู้ คุณค่าศิลปะพื้นบ้านระหว่างชุมชนที่เกี่ยวข้องและสัมพันธ์ ($\bar{x} = 3.84$)

2.4.2 การเรียนรู้และทักษะงานศิลปะพื้นบ้าน

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น ในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑท์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

เกี่ยวกับการเรียนรู้และทักษะงานศิลปะที่บ้าน โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.78$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความชื่นชม รู้คุณค่าจากงานศิลปะที่บ้าน ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทดลองปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.03$) รองลงมา คือ ประสบการณ์ตรงจากปราชญ์ท้องถิ่นทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าทำและผลิตผลงานจากการชี้แนะ ($\bar{x} = 3.92$) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 2 ข้อ คือ ความรู้และทักษะในกิจกรรมงานศิลปะที่บ้านเกิดความภูมิใจและรับรู้ในส่วนของวัฒนธรรมชุมชน ($\bar{x} = 3.81$) และสามารถนำทักษะและผลงานปรับประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต และเห็นคุณค่าในมรดกท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.81$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาที่มีความคิดเห็นในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับการเรียนรู้และทักษะงานศิลปะที่บ้าน ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ความชื่นชม รู้คุณค่าจากงานศิลปะที่บ้าน ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทดลองปฏิบัติงาน ($\bar{x} = 4.05$) รองลงมาคือ ประสบการณ์ตรงจากปราชญ์ท้องถิ่นทำให้นักเรียนกล้าคิดกล้าทำและผลิตผลงานจากการชี้แนะ ($\bar{x} = 3.95$) ในขณะที่ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถนำทักษะและผลงานปรับประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต และเห็นคุณค่าในมรดกท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.93$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับการเรียนรู้และทักษะงานศิลปะที่บ้าน ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.89$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา $\bar{x} = 3.96$) โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา มีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความชื่นชม รู้คุณค่าจากงานศิลปะที่บ้าน ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทดลองปฏิบัติงาน (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.03$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา $\bar{x} = 4.05$) และมีความคิดเห็นสอดคล้องกันในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด กล่าวคือ ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2 ข้อ คือ 1) ความรู้และทักษะในกิจกรรมงานศิลปะที่บ้านเกิดความภูมิใจและรับรู้ในส่วนของวัฒนธรรมชุมชน 2) สามารถนำทักษะและผลงานปรับประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต และเห็นคุณค่าในมรดกท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.81$) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษาที่มีความคิดเห็นใน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถนำทักษะและผลงานปรับประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิต และเห็นคุณค่าในมรดกท้องถิ่น ($\bar{x} = 3.93$)

2.4.3 ความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียน

จากความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียน โดยส่วนรวมพบว่า ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในระดับมาก ($\bar{x} = 3.94$)

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์เป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระตุ้นให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ($\bar{x} = 4.08$) รองลงมาคือ ผลแห่งความร่วมมือของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ที่รู้ที่รู้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.94$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถประสานและสานต่อหลักสูตรท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.86$)

ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาในโรงเรียนโดยรวมพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียน ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$) เช่นเดียวกับผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ กระตุ้นให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ($\bar{x} = 3.93$) รองลงมาคือ ผลแห่งความร่วมมือของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนช่วยพัฒนาการเรียนรู้ที่รู้ที่รู้จริงอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.91$) และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถประสานและสานต่อหลักสูตรท้องถิ่นให้เป็นรูปธรรมอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 3.84$)

กล่าวโดยสรุป บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันในด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เกี่ยวกับความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียน ในระดับมาก (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 3.94$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา $\bar{x} = 3.91$) โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์ และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา มีความเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระตุ้นให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน (ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ $\bar{x} = 4.08$ ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา

ที่ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษากล่าวถึงปัญหาที่พบในข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ขาดการประสานงานกันระหว่างโรงเรียน พิพิธภัณฑสถาน และชุมชน (ความถี่ = 28)

ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ได้ให้ข้อเสนอแนะในข้อที่มีความถี่สูงสุด 2 ข้อ คือ พัฒนาให้เกิดผู้ที่มีความรู้ด้านศิลปะ และสังคมวัฒนธรรมในคนเดียวกัน (ความถี่ = 4) และควรจัดสัมมนา ระหว่างผู้เกี่ยวข้องทางพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นกับโรงเรียน (ความถี่ = 4) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาให้ข้อเสนอแนะในข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ มีการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่เอกสารมากขึ้น (ความถี่ = 12)

3. ด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้

ปัญหาที่พบจากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ นักเรียนไม่ให้ความสนใจ และไม่เห็นคุณค่าเท่าที่ควร (ความถี่ = 15) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษากล่าวถึงปัญหาที่พบในข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ การใช้เวลาในการเดินทาง เนื่องจากแหล่งการเรียนรู้มีน้อย หรืออยู่อย่างกระจัดกระจาย ทำให้ใช้เวลามาก (ความถี่ = 22)

ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ได้ให้ข้อเสนอแนะในข้อที่มีความถี่สูงสุด 2 ข้อ คือ บุคลากรควรเป็นคนในพื้นที่เพื่อจะมีความรู้อย่างลึกซึ้งด้านชีวิตความเป็นอยู่ ขนบธรรมเนียมประเพณี (ความถี่ = 9) และกรมศิลปากรควรจัดบุคลากรที่มีความรู้ประจำพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่น เพื่อจะได้มีเวลาวางแผนร่วมกัน และให้บริการอย่างเต็มที่ (ความถี่ = 9) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษาให้ข้อเสนอแนะในข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ควรมีการวางแผนการศึกษาล่วงหน้าร่วมกันระหว่างโรงเรียนและพิพิธภัณฑสถาน รวมทั้งร่วมกันประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ (ความถี่ = 16)

4. ด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา

ผลที่คาดหวังที่พบจากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ ข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ อยากให้นักเรียนสนใจมากขึ้น (ความถี่ = 16) รองลงมาคือ มีการจัดพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเพื่อเป็นแหล่งการเรียนรู้ที่จริงจังและต่อเนื่องสำหรับการเรียนการสอน (ความถี่ = 10) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษากล่าวถึงผลที่คาดหวังที่พบในข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ ผู้เรียนได้ทั้งความรู้และทักษะทางศิลปะ และได้สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ความถี่ = 20) รองลงมาคือ เด็กและเยาวชนเกิดความรักในท้องถิ่น/ เกิดความภูมิใจในภูมิปัญญา รัก ห่วงแหน และชื่นชมในมรดกท้องถิ่น (ความถี่ = 17)

5. ความคิดเห็นอื่นๆ

จากการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ ข้อที่มีความถี่สูงสุดมี 2 ข้อ คือ หน่วยงานทางราชการไม่ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่ เพียงสนับสนุนเบื้องต้นก็ปล่อย

ปลະละเลย (ความถี่ = 18) ขาดบุคลากร หรือขาดความรู้ในการจัดระบบการบริการ เพราะไม่ได้ศึกษามาโดยตรง (ความถี่ = 18) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนศิลปศึกษากล่าวถึงผลที่คาดหวังที่พบในข้อที่มีความถี่สูงสุด คือ การสนับสนุนจากหน่วยงานต้นสังกัดเป็นสิ่งที่ดีมาก เพียงแต่ขาดการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง (ความถี่ = 18) รองลงมาคือ แหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นยังมีน้อย (ความถี่ = 13)

อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลความคิดเห็นผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ ในวิชาศิลปศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอตามหัวข้อ ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และผู้บริหารและครูศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ในวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา 2) ด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา 3) ด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ 4) ด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา

3. ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ใน 4 ด้านข้างต้น

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้บริหารและภัณฑารักษ์ส่วนใหญ่มีอายุมากกว่า 51 ปี และส่วนใหญ่มีวุฒิมหาบัณฑิตระดับปริญญาตรี ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 1-5 ปี ซึ่งผู้บริหารและภัณฑารักษ์มากกว่าครึ่งที่ไม่เคยมีประสบการณ์ในการศึกษาหรือรับการอบรมความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ แต่ในทางกลับกัน มากกว่าครึ่งเคยเป็นวิทยากรหรือผู้บรรยายความรู้เรื่องพิพิธภัณฑ์ อย่างไรก็ตามผู้บริหารและภัณฑารักษ์ส่วนใหญ่ไม่เคยศึกษาและวิจัยเรื่องเกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ส่วนใหญ่ได้เคยไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศมาแล้ว แต่ส่วนใหญ่ไม่เคยไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในต่างประเทศ ส่วนใหญ่เคยเป็นผู้ก่อตั้งหรือมีส่วนร่วมในการก่อตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่างๆของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นด้วย

ผู้บริหารและครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนที่ไม่มีประสบการณ์ในการบริหาร แต่ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอน 25 ปีขึ้นไป ผู้บริหารและครูศิลปศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในชุมชนของตนเองมาแล้ว อย่างไรก็ตามผู้บริหารและครูผู้สอนที่เคยไปชมพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในท้องถิ่นอื่น ๆ มีจำนวนมากกว่า ซึ่งมากกว่าครึ่งไม่เคยศึกษาหรือรับการอบรมความรู้เกี่ยวกับพิพิธภัณฑ์ในท้องถิ่นของตนเองรวมทั้งไม่เคยมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่างๆของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ซึ่งจาก

2. ความคิดเห็นของผู้บริหารและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และผู้บริหารและครูศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ในวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

2.1 ด้านหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษา

2.1.1 พิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา

บุคคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษา ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่าพิพิธภัณฑ์ทางการศึกษาเป็นแหล่งจูงใจและสร้างความประทับใจให้เกิดความรู้สึกชื่นชม เห็นความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ และคุณค่าทางสุนทรีย์ของศิลปวัตถุ ซึ่งสอดคล้องกับ จิรา จงกล (2532) ที่กล่าวไว้ว่า วัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของการบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ก็คือ เพื่อให้เกิดแรงจูงใจและสร้างความประทับใจให้เกิดรู้สึกชื่นชมเห็นคุณค่าของวัตถุในพิพิธภัณฑ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของนิวตันและซิลเวอร์ (Newton and Silver, 1978 อ้างถึงใน Zeller, 1985) ที่ว่า หลังจากที่พวกเขาได้ศึกษาโรงเรียนจำนวน 15 โรงเรียนที่มีโปรแกรมทัศนศึกษาและได้รวบรวมวัตถุประสงค์ของการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ไว้ ดังนี้ 1) ช่วยให้เยาวชนรู้สึกเหมือนกลับบ้านและเห็นคุณค่าของพิพิธภัณฑ์ 2) แนะนำให้นักเรียนใช้ประสบการณ์ในการมองพินิจพิจารณา เพื่อช่วยในการเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น 3) ให้โอกาสนักเรียนได้ตระหนักและเห็นความสำคัญของผลงานทัศนศิลป์ รวมทั้งสนุกกับศิลปะอื่นๆ รวมทั้งสกรีเวน (Screven, 1976) ก็ยังกล่าวไว้ว่า พิพิธภัณฑ์ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อกระตุ้นจินตนาการ ความอยากรู้อยากเห็น เปิดกว้างทางความคิดและให้ประสบการณ์ที่แปลกใหม่ ตื่นเต้น น่าค้นหาแก่เยาวชน ซึ่งรวมไปถึงการเห็นคุณค่าและแนวคิดแบบใหม่ๆด้วย

2.1.2 พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับหลักการและความสำคัญของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการเรียนการสอนศิลปศึกษาในระบบโรงเรียน ด้านพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด พบว่าพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเปิดโอกาสให้นักเรียนในท้องถิ่นได้เข้าใจและเห็นผลงานศิลปะ ศิลปะพื้นบ้าน และประโยชน์ใช้สอยระดับพื้นบ้านของท้องถิ่นตนเอง ซึ่งพ้องกับเอกสารประกอบการสัมมนาของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรที่ว่า การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านนับเนื่องเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มีความหมายในเรื่องของการศึกษา เป็นการศึกษาที่จะทำให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักความเป็นมาของตนเองและรู้จักสังคมศิลปวัฒนธรรมของตนเองว่าเป็นอย่างไร การรู้จักตัวเองเช่นนี้เป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความรักและภูมิใจในท้องถิ่นที่ตนกำเนิด (ศูนย์มานุษยวิทยา, 2540) ซึ่งในต่างประเทศก็มีโครงการพิพิธภัณฑ์เคลื่อนที่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะและวัฒนธรรมพื้นบ้านทั้งของตนเองและของชนชาติต่างๆ ในโรงเรียนรวมทั้งสามารถกำหนดผลการเรียนรู้ในแต่ละระดับชั้นที่แตกต่างกันด้วย (Still, 1997)

2.2 ด้านการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา

2.2.1 วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปศึกษา อยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนจะมีการรับรู้แบบซึมซับความสุนทรีย์ ในคุณค่าและความงามของศิลปะพื้นบ้านในท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งพ้องกับงานวิจัยศึกษารากฐานทางสุนทรียะของชุมชนชาวประมงที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจิตพิสัยตามแนวทางของ DBAE ดัก แบลนดี้ และคริสติน คองดอน (Blandy, D. and Congdon, C., 1988) พบว่า วัตถุประสงค์ระดับพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นสามารถพัฒนาคุณภาพและศักยภาพด้านสุนทรีย์ได้เช่นกัน มิใช่แต่เพียงผลงานศิลปะเท่านั้น ดังนั้นศิลปศึกษาควรให้ความสนใจต่อการเรียนการสอนให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดให้นักเรียนมีความรู้ ความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาและคุณค่าในงานศิลปะพื้นบ้าน ซึ่งพ้องกับและการให้การศึกษาในพิพิธภัณฑ์มีส่วนสำคัญในการพัฒนาประสบการณ์ทางสุนทรียะของเด็กนักเรียนเป็นอย่างมาก และโครงสร้างทางสุนทรียภาพในศิลปะตั้งแต่เด็กๆ นั้นจะนำการเรียนรู้เรื่องอื่นๆ ในชีวิตประจำวันของตัวเอง ทั้งยังสามารถถือเป็นการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน กระตุ้นให้เกิดความสนใจและจินตนาการ และเห็นคุณค่าทางศิลปะและความงาม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาประสบการณ์สุนทรียะของผู้เรียนเป็นอย่างมาก (Adams, 1985; Walsh-Piper, K., 1995; วิบูลย์ ลีสุวรรณ, 2539)

2.2.2 บทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน เกี่ยวกับการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปะศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านบทบาทของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นต่อการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน อยู่ใน ระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดแผนงานกิจกรรมเสริมทั้งด้านความรู้และทักษะ ศิลปะพื้นบ้านระหว่างโรงเรียนและชุมชน ซึ่งแผนงานกิจกรรมทางการศึกษาอาจเป็นได้ในหลายรูปแบบ กล่าวคือ 1) การบริการภายในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ได้แก่ การต้อนรับ การแนะนำอุปกรณ์ อำนวยความสะดวก และการเตรียมห้องหรือพื้นที่สำหรับบรรยาย (Hooper-Greenhill, E., 1994; Ambrose & Paine, 1994) การนำชมด้วยตนเอง (Informal approach) (จิรา จงกล, 2532; นิคม มุกสิกคามะ, 2536) การนำชมโดยนักการศึกษาหรือภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ (Formal approach) (นิคม มุกสิกคามะ, 2536; Hooper-Greenhill, E., 1994; Ambrose & Paine, 1994) การจัด นิทรรศการหรือเทศกาลพิเศษนอกเหนือจากการจัดแสดงตามปกติโดยพิพิธภัณฑ์ (จิรา จงกล, 2532) หรือโดยนักเรียนเอง (Jensen, N., 1994; Hooper-Greenhill, E., 1994) การสอน การสาธิต และบริการสื่อการเรียนการสอนประกอบเนื้อหาที่พิพิธภัณฑ์นำเสนอ (Berry, N., 1998, นิคม มุกสิกคามะ, 2536; จิรา จงกล, 2532; Hooper-Greenhill, E., 1994; Ambrose & Paine, 1994) การอยู่ค่าย (อินทิรา ฉลาดปรุ) หรือ 2) การบริการภายนอกพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ได้แก่ การให้ยืมวัสดุ อุปกรณ์ หรือสื่อการเรียนการสอนจากพิพิธภัณฑ์ (จิรา จงกล, 2532; Berry, N.; 1998; Hooper-Greenhill, E., 1994) การบรรยายโดยวิทยากรจากพิพิธภัณฑ์หรือภัณฑารักษ์ (จิรา จงกล, 2532, Ambrose & Paine, 1994) การจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ (Still, 1997; จิรา จงกล, 2532; Ambrose & Paine, 1994) การจัดชมรมหรือกิจกรรมในวันหยุด (Ambrose & Paine, 1994) การติดตามผลการ เพิ่มเติมข้อมูลภายหลังการทัศนศึกษา (Ambrose & Paine, 1994; จิรา จงกล, 2532)

2.2.3 ความร่วมมือของครูและภัณฑารักษ์ในการเรียนการสอนและการบริการการศึกษา

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ในด้าน ความร่วมมือของครูและภัณฑารักษ์ในการเรียนการสอนและการบริการการศึกษา ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กำหนดโครงการศึกษาพิเศษเพื่อเสริมทักษะแก่นักเรียน โดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้ ทักษะ ความสามารถทางศิลปะของนักเรียน ซึ่งมีความสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 25 ที่กล่าวว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงาน และการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬา และนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ ในทำนอง เดียวกันพิพิธภัณฑ์สามารถเข้ามาเป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับปฐมวัยและระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รวมทั้งเป็นแหล่งกลางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนดังปรากฏในมาตรา 18 ข้อ 3 ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์การชุมชน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การเอกชน...และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด ดังนั้น ความหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 พิพิธภัณฑสถาน จึงเป็นแหล่งของการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับผู้เรียนในทุกระดับและทุกระบบรวมทั้งเป็นสถาบันที่สามารถพัฒนากระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

และนอกจากการใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้แล้ว ความร่วมมือระหว่างบุคลากรจากทั้ง 2 สถาบัน ในการกำหนดโครงการศึกษาพิเศษเพื่อเสริมทักษะแก่นักเรียนก็เป็นอีกทางเลือกหนึ่งเช่นกัน ดังที่แอมโบรซและเพน (Ambrose and Paine, 1993) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูผู้สอนของโรงเรียนในท้องถิ่นกับเจ้าหน้าที่ของพิพิธภัณฑสถานต้องคำนึงถึงเช่นกัน เพื่อติดตามความก้าวหน้าของทั้งสองฝ่าย และทุกพิพิธภัณฑสถานควรส่งเสริมโครงการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่างๆแก่นักเรียน โดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งเผยแพร่ความรู้อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง ขึ้นอยู่กับลักษณะของพิพิธภัณฑสถานและความต้องการของโรงเรียนในท้องถิ่น

2.3 ด้านการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้

2.3.1 การให้ความรู้ในด้านแหล่งที่มาและประวัติศาสตร์ศิลป์

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ ด้านการให้ความรู้ในด้านแหล่งที่มาและประวัติศาสตร์ศิลป์ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความรู้และความเข้าใจในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะพื้นบ้านที่ถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งตรงกับจุดประสงค์เฉพาะวิชาศิลปศึกษาข้อหนึ่ง ตามโครงสร้างหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พ.ศ. 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คือ เพื่อให้เห็นคุณค่าของศิลปะ มีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย และรู้จักรักษาเพื่อเป็นมรดกสืบทอดต่อไป และสโตน (Stone, Denise L., 1993) ได้ศึกษาการใช้พิพิธภัณฑสถาน จากครูผู้สอนศิลปศึกษาของโรงเรียนมัธยมปลาย จำนวน 541 โรงเรียน พบว่า ครูผู้สอนศิลปศึกษาเห็นว่าพิพิธภัณฑสถานเป็นส่วนเพิ่มเติมที่สำคัญของการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาและประวัติศาสตร์ศิลป์ในห้องเรียน รวมทั้งแอมโบรซและเพน (Ambrose, T and Paine, C., 1993) ได้ให้ความเห็นว่า พิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นมีหน้าที่หลักในการสงวนรักษาอนุรักษณ์ จัดแสดงและให้การศึกษามรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งเป็นบทบาทโดยทั่วไปของพิพิธภัณฑสถาน ทั้งพิพิธภัณฑสถานยังสามารถมีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆได้อีกด้วย นอกจากนี้ยังพ้องกับแนวคิดของศรีศักดิ์ วัลลิโภดม และสาวิตรี สุวรรณสถิต ที่กล่าวถึงแนวคิดกับการพัฒนาการของพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นว่า นอกจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของบ้านเมืองแล้วยังต้องมีเรื่องอนุรักษณ์

และในกระบวนการของการอนุรักษ์นั้นการจัดให้มีพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นหรือพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านนับเนื่องเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่มีความหมายในเรื่องของการศึกษา เป็นการศึกษาที่จะทำให้คนในท้องถิ่นได้รู้จักประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมของตนเองว่าเป็นอย่างไร เหมือนและแตกต่างไปจากกลุ่มชนในท้องถิ่นอื่นที่อยู่ใกล้เคียงและห่างไกลออกไปเช่นใด การรู้จักตัวเองเช่นนี้เป็นสิ่งที่จะนำมาซึ่งความรักและภูมิใจในท้องถิ่นที่ตนกำเนิด (สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, 2536)

2.3.2 ส่งเสริมให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางความงามตามหลักการทางศิลปะ

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการวางแผนการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นสำหรับการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านส่งเสริมให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับคุณค่าทางความงามตามหลักการทางศิลปะ ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระตุ้นให้เยาวชนรู้สึกภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีคุณค่า เกิดการปกป้องดูแล ทะนุบำรุง รักษามรดกของชุมชน ซึ่งพ้องกับหนังสือภูมิปัญญาไทยกับการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ว่า การจัดกิจกรรมในระบบโรงเรียนเพื่อส่งเสริมการใช้ข้อมูลและทรัพยากรในท้องถิ่นเพื่อการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องและสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง และยังเป็นจุดประสงค์หนึ่งของวิชาศิลปศึกษาระดับมัธยมต้น คือ เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของศิลปะ มีความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทย และรู้จักรักษาเพื่อเป็นมรดกสืบทอดต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2533) นอกจากนี้ยังพ้องกับงานวิจัยของ แบงค์นดี้ และคองดอน (Bandy, D. and Congdon, C., 1988) ที่พบว่า วัตถุใช้สอยระดับพื้นบ้านของแต่ละท้องถิ่นสามารถพัฒนาคุณภาพและศักยภาพด้านสุนทรีย์ได้เช่นกัน มิใช่แต่เพียงผลงานศิลปะเท่านั้น และอาดัมส์ (Adams, 1985) ก็มีความเห็นในทำนองเดียวกันว่า การทัศนศึกษาและการให้การศึกษานในพิพิธภัณฑ์ศิลปะมีส่วนสำคัญในการพัฒนาประสบการณ์ทางสุนทรีย์ของเด็กนักเรียนเป็นอย่างมาก ซึ่งพ้องกับการวิจัยของเฮนรี่ (Henry, 1995) ที่พบว่า การสร้างประสบการณ์และสื่อที่ดีด้วยการพานักเรียนไปเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์นั้น สามารถพัฒนาการรับรู้เชิงสุนทรีย์ของนักเรียนระดับมัธยมต้นได้ โดยปราศจากการฝึกฝนใดๆตามทฤษฎีสุนทรียศาสตร์

2.3.3 การสนับสนุนให้มีการวินิจฉัย ตัดสิน และวิพากษ์วิจารณ์

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ ด้านการสนับสนุนให้มีการวินิจฉัย ตัดสิน และวิพากษ์วิจารณ์ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ส่งเสริมให้มีการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเพื่อประมวลผลความรู้ความเข้าใจ ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของเจนเซน (Jensen, N., 1994) ที่ว่า การเปิดให้นักเรียนผู้เข้าชมพิพิธภัณฑ์ได้มีการสนทนาและวิพากษ์วิจารณ์วัตถุที่ได้พบเห็นภายในพิพิธภัณฑ์หลังการเยี่ยมชม จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถแสดงออกในด้านความคิดอย่างอิสระและมีจินตนาการเพิ่มขึ้น และอาดัมส์ (Adams, 1985) ก็มีความเห็น

เกี่ยวกับการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ในทำนองเดียวกันว่า ผลจากการได้รับประสบการณ์จากการสนทนา เรื่องโครงสร้างทางสุนทรียภาพในศิลปะตั้งแต่เด็กๆ นั้น จะนำการเรียนรู้และโครงสร้างในรูปแบบนี้ไปสู่อื่นๆ ในชีวิตประจำวันของเด็กเองด้วย ซึ่งเดวิด ไรท์ (Wright, D.) กล่าวว่า การแสดงออกทางภาษาหรือการสื่อสารในรูปแบบใดๆ ก็จะช่วยพัฒนาการรู้คิดและความคิดสร้างสรรค์ได้ทั้งสิ้น

2.3.4 การพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะในระดับมาก โดยผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้มีการถ่ายทอดภูมิปัญญาในงานศิลปะพื้นบ้านโดยปราชญ์ชาวบ้าน ซึ่งสอดคล้องกับบทความในหนังสือแนวทางการส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สกศ.) ที่กล่าวถึงการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ครูภูมิปัญญา เนื่องจากบุคคลดังกล่าวสามารถให้ความรู้เฉพาะในด้านที่ตนเองมีความเชี่ยวชาญได้เป็นอย่างดีทั้งเชิงกว้างและลึก ดังนั้นการให้ทรัพยากรบุคคลในการถ่ายทอดความรู้ระดับท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทยจึงเป็นประโยชน์แก่ผู้เรียนเป็นอย่างมาก ทั้งยังเป็นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม และกระตุ้นให้เกิดความภาคภูมิใจในคุณค่ามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกด้วย และนอกจากการนำครูภูมิปัญญามาถ่ายทอดความรู้แล้ว ครูภูมิปัญญาหรือผู้ที่มีความรู้ก็สามารถจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นได้เช่นกัน (ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม, 2545) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปศึกษามีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ จัดโครงการศิลปะปฏิบัติสำหรับนักเรียน เพื่อเสริมประสิทธิภาพการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของแอมโบรซและเพน (Ambrose & Paine, 1993) ที่ว่า ควรมีการจัดกิจกรรมด้านศิลปะปฏิบัติในโรงเรียนภายหลังการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ เพื่อให้เกิดความต่อเนื่องโดยมีการยกตัวอย่าง เช่น การเขียน การแสดงละคร งานปติมากรรม หัตถกรรม และงานศิลปะแบบต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานที่ได้พบเห็นในพิพิธภัณฑ์

2.3.5 ให้ความรู้เชิงสหวิทยาการ มานุษยวิทยา และสังคม

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ ด้านการให้ความรู้เชิงสหวิทยาการ มานุษยวิทยา และสังคมในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ แสดงงานศิลปะพื้นบ้านที่แสดงถึงอิทธิพลปัจจัยสิ่งแวดล้อมในวิถีชีวิตในงานศิลปะ เช่น ความเชื่อ ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมที่แฝงและแสดงออกในงานศิลปะพื้นบ้าน ลักษณะงานศิลปะที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ครอบครัวยุค สังคม การปกครอง วัฒนธรรม และฉายภาพลักษณะถิ่นฐานภูมิประเทศ ซึ่งพ้องกับความเห็นของ ฮูเปอร์-กรีนฮิลล์

(Hooper-Greenhill, E., 1994) ที่ว่า พิพิธภัณฑ์เป็นแห่งให้ความรู้เชิงสหวิทยา เป็นการให้ข้อมูลความรู้หลายทาง เพื่อให้ความรู้ เข้าใจคุณค่า และความสำคัญในวัตถุ เช่น ความรู้เชิงหลักการการสร้างสรรค์ผลงาน ความรู้ทางประวัติศาสตร์กับ คติความเชื่อ อิทธิพลที่มีต่อรูปแบบทางศิลปะกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ซึ่งลักษณะต่างๆเหล่านี้สามารถเชื่อมโยงไปยังสาขาวิชาอื่นๆได้ เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณิตศาสตร์ ประวัติศาสตร์ศิลป์ ศิลปะปฏิบัติ มานุษยวิทยา สังคมวิทยา นอกจากนี้สตีลล์ (Still, Sandra., 1997) ได้ศึกษาโครงการ Museum on Wheel (MOW) นี้ ของ Monterey Museum of Art เป็นโครงการที่ส่งเสริมการเรียนรู้ศิลปะพื้นบ้านของชนชาติต่างๆ โดยมีลักษณะเป็นการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ ที่ผสมกับการเรียนการสอนและการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนระดับอนุบาล 2 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในโรงเรียนต่างๆในแคลิฟอร์เนีย สิ่งที่จัดแสดงอยู่ในนิทรรศการนี้ประกอบด้วย ศิลปะพื้นบ้านและการสาธิตด้านศิลปะวัฒนธรรม เช่น ดนตรี การเต้นรำ และชุดสื่อการสอนและวัตถุศิลปะทางการศึกษาอื่นๆ ซึ่งมีใช้แต่ครูผู้สอนสังคมและศิลปะเท่านั้นที่ยืมสื่อดังกล่าวใช้ ครูผู้สอนในสาขาวิชาอื่นๆ เช่น ประวัติศาสตร์และวรรณคดี วิทยาศาสตร์ และวิชาอื่นๆก็มีการให้บริการด้วยเช่นกัน

2.4 ด้านผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนศิลปะศึกษา

2.4.1 ความรู้ในศิลปะพื้นบ้านที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญา

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งเรียนรู้ ด้านความรู้ในศิลปะพื้นบ้านที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาในระดับมาก โดยบุคลากรจากทั้งสองสถาบันมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกันในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด กล่าวคือ ผู้บริหารและภัณฑารักษ์มีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เกิดการเชื่อมโยงความรู้จากการเรียน ประสบการณ์ตรงจากพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น สู่วิถีชีวิตจริงในชุมชน ประจักษ์ในคุณค่าและความสำคัญของศิลปะพื้นบ้าน ซึ่ง แอมโบรซและเพน (Ambrose, T and Paine, C., 1993) ได้ให้ความเห็นว่า พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นมีหน้าที่หลักในการสงวนรักษาอนุรักษ์ จัดแสดงและให้การศึกษามรดกทางวัฒนธรรม นอกจากนี้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นยังนำมาซึ่งความภาคภูมิใจ ความมั่นใจและสามารถสร้างกำลังให้แก่คนในท้องถิ่นสามารถพัฒนาอย่างค่อยเป็นค่อยไปตามศักยภาพของตน พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นจึงมีบทบาทต่อสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่างๆ ดังนี้ 1) สร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่น 2) เป็นองค์กรที่สงวนรักษาอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น 3) มีบทบาทในการเป็นศูนย์รวมทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น 4) มีบทบาทในการให้บริการการศึกษาถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมให้แก่คนในท้องถิ่นและคนต่างถิ่น 5) มีบทบาทในการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่คนในท้องถิ่น ดังเช่น จำลิมเอกทวี บูรณเขตต์ เจ้าของพิพิธภัณฑ์พื้นบ้านจำทวี ได้กล่าวในการสัมมนาทาง

วิชาการ เรื่อง พิพิธภัณฑสถานในประเทศไทยว่า การเปิดบ้านเพื่อรองรับผู้คนผู้สนใจมีความสำคัญ ต่อกระแสตื่นตัวเรื่องการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม ทั้งนี้เมื่อผู้คนมาชมแล้วจึงได้ตระหนักถึงชีวิต ในอดีต เกิดความรู้สึกหวงแหน และผลสืบเนื่องที่สำคัญ คือ พิพิธภัณฑสถานนี้ยังเป็นต้นแบบ เป็น แนวคิดสำหรับผู้เยี่ยมชมบางท่านที่นำไปจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานในลักษณะเดียวกัน รวมทั้งเกิดพิพิธภัณฑสถาน ในท้องถิ่น ตามวัด และโรงเรียนมัธยมทุกโรงเรียนทั่วประเทศ รวมทั้งยังสามารถให้บริการแก่ บุคลากรทางการศึกษาจากต่างประเทศได้อีกด้วย (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร กรมศิลปากร, 2540) ในขณะที่ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาศิลปะศึกษามีความคิดเห็นในข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความ ภาคภูมิใจในคุณค่ามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น เกิดการเรียนรู้การสืบค้นที่เป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่ง พ้องกับความเห็นของสกรีเวน (Screven, 1976) ที่ว่า วัตถุประสงค์หนึ่งของพิพิธภัณฑสถานก็คือ เพื่อจุด ประกายความใฝ่รู้ของคนในชุมชนอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังเป็นไปตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐไว้ในมาตรา 81 และ มาตรา 289 ไว้โดยมีเนื้อหาโดยสรุปว่า รัฐต้องให้ความสำคัญในการส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมอันดีของชาติ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังสนับสนุนการค้นคว้าวิจัยเพื่อนำภูมิปัญญาที่ได้ผ่านการกลั่นกรอง คัดสรร และวิจัย แล้วมาประยุกต์ปรับใช้ในวิถีชีวิตและการจัดการศึกษาบนพื้นฐานความรู้คู่คุณธรรมอีกด้วย และ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) มาตรา 25 ที่ว่า รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบได้ แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑสถาน หอศิลป์ สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การกีฬาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่น อย่างพอเพียงและมีประสิทธิภาพ

2.4.2 การเรียนรู้และทักษะงานศิลปะพื้นบ้าน

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการเรียนการสอนโดยใช้พิพิธภัณฑสถานเป็นแหล่งการเรียนรู้ ด้านการ เรียนรู้และทักษะงานศิลปะพื้นบ้านในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความชื่นชม รู้คุณค่าจากงานศิลปะพื้นบ้าน ก่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการทดลองปฏิบัติงาน ซึ่งพ้องกับความเห็นของโกมล พานิชพันธ์ และสาธิต ไร่จ๊ะประสพพันธ์ (ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร, 2545) ที่ว่า การสร้างพิพิธภัณฑสถานผ้าพื้นบ้านก็เพื่อเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวิถีชีวิตของชาวบ้านในท้องถิ่นที่ตนสนใจให้ผู้ชมได้เรียนรู้ ชื่นชม และเห็นคุณค่าจากผ้าโบราณที่เก็บไว้ และจากประสบการณ์ก็สามารถนำรูปแบบผ้าดั้งเดิมไปประยุกต์ดัดแปลงเพื่อให้เกิดดีและลายใหม่ ให้เหมาะสมกับยุคสมัย ระยะเวลาในการผลิต และความต้องการของผู้ที่สนใจได้

2.4.3 ความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑสถานท้องถิ่นและโรงเรียน

บุคลากรจากทั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนมีความคิดเห็นสอดคล้องกันเกี่ยวกับผลที่คาดหวังจากการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ในการเรียนการสอนศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้านความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียนในระดับมาก โดยมีความคิดเห็นสอดคล้องกันและมีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ กระตุ้นให้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นตระหนักในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ซึ่งเห็นได้จากบทบาทความร่วมมือระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นกับโรงเรียนในด้านต่างๆ คือ 1) ด้านการจัดโปรแกรมการศึกษา (Wilson, 1997) 2) ด้านความกระตือรือร้น การแลกเปลี่ยนและแบ่งปันความสนใจระหว่างสองสถาบัน (Hord, 1996; Berry, N., 1998) 3) ด้านระยะเวลาในการดำเนินการล่วงหน้าก่อนการทัศนศึกษา (Hord, 1996; Berry, N., 1998, Ambrose & Paine, 1993) 4) ด้านระยะเวลาในการเตรียมความพร้อมของนักเรียนล่วงหน้าก่อนการทัศนศึกษา (Ambrose & Paine, 1993) 5) ด้านการตรวจสอบวัตถุประสงค์ร่วมกัน ซึ่งวัตถุประสงค์ของทั้งสองสถาบันจะต้องตรงกัน (Hord, 1996; Waish-Piper, 1989) 6) ด้านการสื่อสารระหว่างครูผู้สอนในโรงเรียนและภัณฑารักษ์ในพิพิธภัณฑ์ (Hord, 1996; Berry, N., 1998, Ambrose & Paine, 1993) 7) ด้านการจัดกิจกรรมต่อเนื่องภายหลังการทัศนศึกษา เช่น นิทรรศการ ละคร เพลง การผลิตงานศิลปะด้านต่างๆ รวมทั้งการลอกเลียนแบบงานในพิพิธภัณฑ์ (Ambrose & Paine, 1993) 8) ด้านการอบรมสัมมนาระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและภัณฑารักษ์ (Berry, N., 1998, Ambrose & Paine, 1993) 9) ด้านการมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น (จิรา จงกล, 2532)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ภัณฑารักษ์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูศิลปศึกษา เกี่ยวกับการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นควรดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงาน เช่น สนับสนุนการอบรมหรือดูงานด้านการจัดบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ตามหลักวิชาการพิพิธภัณฑ์ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการบริการ
2. โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความสนใจและสนับสนุนให้มีการทัศนศึกษาในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดความรู้และทักษะ รวมทั้งสืบทอดศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนควรสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เช่น สนับสนุนการอบรมหรือดูงานด้านการจัดบริการการศึกษาในพิพิธภัณฑ์ตามหลักวิชาการพิพิธภัณฑ์ เพื่อเพิ่มความรู้และความเข้าใจในการใช้พิพิธภัณฑ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. ส่งเสริมที่เกิดความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและโรงเรียน

5. หน่วยงานรัฐบาลที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นทั้งทางด้านบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านพิพิธภัณฑ์ งบประมาณอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยหรือกรณีศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และพิพิธภัณฑ์ประเภทอื่นๆในประเทศไทย

2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องของความต้องการการใช้พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย จากประชากรกลุ่มอื่นๆ เช่น นักเรียน ครู อาจารย์ที่สอนในระดับประถม และมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชาชนชาวบ้าน และประชาชนทั่วไป

3. ควรมีการศึกษาวิจัยในด้านการจัดการเรียนการสอนในพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและพิพิธภัณฑ์อื่นๆ สำหรับการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษา

4. ควรมีการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์รูปแบบการดำเนินงานของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในต่างประเทศ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการดำเนินงานและบทบาทการส่งเสริมบริการการศึกษาของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นในประเทศไทย